

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Γονική μέριμνα - επιμέλεια των παιδιών και δικαίωμα επικοινωνίας Γονική μέριμνα - επιμέλεια των παιδιών και δικαίωμα επικοινωνίας

Γαλλία

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Στη Γαλλία, η γονική μέριμνα ορίζεται ως ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που έχουν ως απώτερο σκοπό το συμφέρον του τέκνου. Ασκείται από τους γονείς μέχρι την ενηλικίωση ή τη χειραφέτηση του τέκνου.

Οι γονείς έχουν την υποχρέωση να προστατεύουν το τέκνο από την άποψη της ασφάλειας, της υγείας και της ηθικής του, προκειμένου να διασφαλίσουν την εκπαίδευσή του και να καταστήσουν δυνατή την ανάπτυξή του στο πλαίσιο του δέοντος σεβασμού προς το πρόσωπό του.

Εναπόκειται στους γονείς να ορίσουν τον τόπο συνήθους διαμονής του τέκνου, ιδίως εάν βρίσκονται σε διάσταση. Οφείλουν να του εξασφαλίσουν στέγαση και εάν δεν είναι σε θέση να του προσφέρουν στέγη οι ίδιοι, οφείλουν να εμπιστευτούν το τέκνο σε τρίτο.

Ο πατέρας και η μητέρα έχουν δικαίωμα και καθήκον εποπτείας και οφείλουν να προσέχουν το τέκνο και να το φροντίζουν σε καθημερινή βάση. Μπορούν να ελέγχουν, ακόμα και να απαγορεύουν, τις σχέσεις του παιδιού με τρίτους, λαμβανομένης υπόψη της ηλικίας του. Οφείλουν να σέβονται το δικαίωμα του τέκνου να διατηρεί προσωπικές σχέσεις με τους παππούδες του.

Οι γονείς υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανατροφή του τέκνου: εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, ηθική, πολιτική συνείδηση κ.λπ. Εναπόκειται στους γονείς να αποφασίσουν σχετικά με τον θρησκευτικό προσανατολισμό του παιδιού με σεβασμό στο πρόσωπό του. Οι γονείς αποφασίζουν για την ιατρική περίθαλψη που θα παρέχουν στο παιδί τους.

Εφόσον έχουν αναλάβει την άσκηση της γονικής μέριμνας, ο πατέρας και η μητέρα είναι επίσης εκ του νόμου διαχειριστές των τέκνων τους και, υπό την ιδιότητά τους αυτή, είναι επιφορτισμένοι με την εκπροσώπηση των τέκνων σε όλες τις αστικές πράξεις, καθώς και με τη διαχείριση της περιουσίας τους. Ανεξάρτητα από το αν ασκεί ή όχι τη γονική μέριμνα, κάθε γονέας πρέπει να συνεισφέρει στη συντήρηση και την εκπαίδευση των παιδιών ανάλογα με τους πόρους του και τις ανάγκες του παιδιού.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα ανήκει ισότιμα και στους δύο γονείς. Η έννοια της πατρικής εξουσίας καταργήθηκε στη Γαλλία το 1970.

Γίνεται διάκριση μεταξύ των δικαιούχων γονικής μέριμνας και των ασκούντων τη γονική μέριμνα. Ένας γονέας μπορεί να είναι δικαιούχος γονικής μέριμνας, χωρίς να έχει το δικαίωμα άσκησης αυτής.

Κατά κανόνα, και οι δύο γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, με εξαίρεση την περίπτωση καθυστερημένης αναγνώρισης του τέκνου που υπερβαίνει το ένα έτος μετά τη γέννησή του (στην περίπτωση αυτή μόνο κοινή δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου ή απόφαση του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων επιτρέπει την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας). Ως εκ τούτου, ενίοτε η γονική μέριμνα ασκείται μόνο από τη μητέρα, αν και ο κανόνας προβλέπει την από κοινού άσκηση γονικής μέριμνας και από τους δύο γονείς.

Ο πατέρας και η μητέρα που ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα του τέκνου πρέπει να λαμβάνουν μαζί όλες τις σημαντικές αποφάσεις που το αφορούν (αλλαγή κατοικίας, αλλαγή σχολείου, χειρουργική επέμβαση κ.λπ.).

Ένας γονέας που είναι δικαιούχος γονικής μέριμνας, αλλά δεν έχει το δικαίωμα άσκησης αυτής, πρέπει σε κάθε περίπτωση να ενημερώνεται για τις σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνει ο άλλος γονέας για να μπορεί να ασκεί το δικαίωμα και το καθήκον «εποπτείας». Πρέπει να ενημερώνεται για να μπορέσει, εάν χρειαστεί, να ειδοποιήσει τις κοινωνικές υπηρεσίες ή τον δικαστή σε περίπτωση σοβαρού προβλήματος. Διατηρεί επίσης την υποχρέωση συνεισφοράς στη συντήρηση και την εκπαίδευση του τέκνου και, ως εκ τούτου, ενδεχομένως να πρέπει να καταβάλλει διατροφή. Ο δικαστής δύναται να ορίσει την από κοινού ή αποκλειστική άσκηση της γονικής μέριμνας.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν οι γονείς αδυνατούν προσωρινά να φροντίσουν τα τέκνα τους, μπορούν να τα αναθέσουν σε τρίτο. Μπορούν επίσης να ζητήσουν από τον δικαστή να ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας στον εν λόγω τρίτο. Στην περίπτωση αυτή, η ανάθεση είναι εκούσια.

Σε περίπτωση που οι γονείς θέτουν σε κίνδυνο το παιδί τους, ο δικαστής ανηλίκων που επιλαμβάνεται της υπόθεσης κατόπιν αίτησης και των δύο γονέων ή ενός εξ αυτών, του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί το τέκνο, του επίτροπου του ανηλίκου ή του ίδιου του ανηλίκου ή του αρμόδιου εισαγγελέα (procureur de la République), μπορεί να διατάξει την τοποθέτηση του τέκνου και να το αναθέσει είτε σε τρίτο πρόσωπο είτε στην υπηρεσία κοινωνικής μέριμνας παιδιών (services de l'Aide Sociale à l'Enfance) υπό την εποπτεία του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου (Président du Conseil départemental).

Γενικά, σε περίπτωση έκδηλης έλλειψης ενδιαφέροντος ή σε περίπτωση που οι γονείς αδυνατούν να ασκήσουν το σύνολο ή μέρος της γονικής μέριμνας, το πρόσωπο, το ίδρυμα ή η νομαρχιακή υπηρεσία κοινωνικής μέριμνας παιδιών που περιέθαλψε το τέκνο ή ένα μέλος της οικογένειας μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο, προκειμένου να του ανατεθεί εξ ολοκλήρου ή εν μέρει η άσκηση της γονικής μέριμνας. Ενίοτε γίνεται λόγος για αναγκαστική ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας σε τρίτο.

Κατά κανόνα, οι γονείς που υπάγονται σε μέτρα προστασίας (π.χ.: επιτροπεία ή κηδεμονία) δεν στερούνται την άσκηση της γονικής μέριμνας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις, η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί σε τρίτο ή να οριστεί επίτροπος προς όφελος του τέκνου.

Εάν οι γονείς έχουν αποβιώσει ή έχουν εκπέσει της άσκησης της γονικής μέριμνας (ιδίως σε περίπτωση που ένας από τους γονείς είναι απών ή δεν είναι σε θέση να εκφράσει τη βούλησή του), κινείται η διαδικασία διορισμού επιτρόπου και ορίζεται εποπτικό συμβούλιο. Το εποπτικό συμβούλιο συγκροτείται από τουλάχιστον τέσσερα άτομα, τα οποία επιλέγονται με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού και από τα οποία ορίζονται ένας επίτροπος και ένας παραιτηθός. Το μέτρο επιτροπείας εποπτεύεται από τον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων ο οποίος ασκεί καθήκοντα δικαστή επιτροπείας ανηλίκων.

Η γονική μέριμνα αποτελεί καθήκον δημόσιας τάξης. Πρόκειται για δικαίωμα που δεν μπορεί να διατεθεί και από το οποίο οι γονείς δεν μπορούν να παραιτηθούν.

Σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, οι γονείς μπορούν να προβάλουν ορισμένα αιτήματα ή να αποφασίσουν ότι η γονική μέριμνα θα ασκείται αποκλειστικά από τον έναν από τους δύο, αλλά αυτό πρέπει να συνάδει προς το συμφέρον του παιδιού.

Ελλείψει συμφωνίας, απαιτείται απόφαση του δικαστή ο οποίος θα αποφανθεί για την άσκηση της γονικής μέριμνας. Η ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας σε τρίτο υπόκειται πάντοτε στον έλεγχο του δικαστή.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Ο χωρισμός των γονέων δεν επηρεάζει τους κανόνες που διέπουν την ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας. Οφείλουν και οι δύο να συνεχίσουν να φροντίζουν τα τέκνα και να λαμβάνουν από κοινού τις αποφάσεις που απαιτούνται προς το συμφέρον αυτών.

Εάν οι γονείς αδυνατούν να συμφωνήσουν, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων, στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου ή διαδικασίας που αφορά την άσκηση της γονικής μέριμνας, θα καθορίσει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας, λαμβάνοντας υπόψη:

- 1° την πρακτική που είχαν ακολουθήσει προηγουμένως οι γονείς ή τις συμφωνίες που είχαν καταφέρει να συνάψουν προηγουμένως;
- 2° τα συναισθήματα που εξέφρασε το ανήλικο τέκνο κατά την ακρόασή του από τον δικαστή;
- 3° την ικανότητα κάθε γονέα να ασκεί τα καθήκοντά του και να σέβεται τα δικαιώματα του άλλου γονέα;
- 4° το αποτέλεσμα των πραγματογνωμοσυιών που ενδεχομένως διενεργήθηκαν, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως την ηλικία του τέκνου;
- 5° τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν σε τυχόν κοινωνικές έρευνες και αντεξετάσεις;
- 6° τη σωματική ή ψυχολογική πίεση ή βία που ασκεί ένας από τους γονείς έναντι του άλλου.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με το σύνολο των μέτρων που πρέπει να θεσπιστούν προς το συμφέρον του τέκνου τους και να συνάψουν, είτε μόνοι τους είτε με τη βοήθεια διαμεσολαβητή και/ή των δικηγόρων τους, γονική συμφωνία.

Στη συνέχεια, μπορούν να προσφύγουν στον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων για να επικυρώσουν τη συμφωνία με την οποία ρυθμίζουν τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας και καθορίζουν τη συνεισφορά στη συντήρηση και την εκπαίδευση του τέκνου, έτσι ώστε να της προσδώσουν εκτελεστική ισχύ. Ο δικαστής δεν μπορεί να τροποποιήσει τη συμφωνία. Ο δικαστής επικυρώνει τη συμφωνία, εκτός εάν διαπιστώσει ότι δεν προστατεύει επαρκώς το συμφέρον του παιδιού ή ότι η συναινεση των γονέων δεν έχει δοθεί ελεύθερα. Μπορεί να αποφανθεί χωρίς συζήτηση.

Στο πλαίσιο συναινετικού διαζυγίου, οι γονείς και οι αντίστοιχοι δικηγόροι τους μπορούν επίσης να ορίσουν τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας στη συμφωνία διαζυγίου. Η εν λόγω συμφωνία υπογράφεται από τους συζύγους και τους αντίστοιχους δικηγόρους τους μετά από περίοδο περίσκεψης τουλάχιστον 15 ημερών και κατατίθεται στο αρχείο συμβολαιογράφου, γεγονός που της προσδίδει εκτελεστική ισχύ.

Ως εκ τούτου, εξαιρουμένης της περίπτωσης συναινετικού διαζυγίου με πράξη δικηγόρου, η οποία κατατίθεται στο αρχείο συμβολαιογράφου, η παρέμβαση δικαστή είναι αναγκαία, προκειμένου να καταστεί εκτελεστή μια γονική συμφωνία που αφορά τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Εάν οι γονείς αδυνατούν να καταλήξουν σε συμφωνία και δεν θέλουν να προσφύγουν στη δικαιοσύνη, μπορούν, με δική τους πρωτοβουλία, να συμμετάσχουν σε οικογενειακή διαμεσολάβηση.

Σκοπός της οικογενειακής διαμεσολάβησης είναι η αποκατάσταση της επικοινωνίας μεταξύ των γονέων, προκειμένου να καταλήξουν από κοινού σε συμφωνία, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του καθενός, και ειδικότερα τις ανάγκες των τέκνων. Η διαμεσολάβηση αποτελεί προνομιακό πλαίσιο διαλόγου που θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αποκλιμάκωση της διαμάχης, τη δημιουργία αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης και, ως εκ τούτου, την εξεύρεση συγκεκριμένων λύσεων, τόσο σε επίπεδο οικογενειακής οργάνωσης όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Ελλείψει συμφωνίας, οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στον δικαστή, ενώ σε περίπτωση συμφωνίας, μπορούν να υποβάλουν τη συμφωνία τους προς επικύρωση από το δικαστήριο ή να την καταχωρίσουν στο συμφωνητικό συναινετικού διαζυγίου.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων είναι αρμόδιος να αποφαινεται σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας.

Μπορεί να αναθέσει την άσκηση της αποκλειστικά σε έναν από τους δύο γονείς ή να διαπιστώσει ότι και οι δύο γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των γονέων, ο δικαστής μπορεί να επιτρέψει σε έναν από τους δύο να λάβει ειδική απόφαση η οποία, κατά κανόνα, θα απαιτούσε τη συμφωνία και των δύο, όπως για παράδειγμα η αλλαγή κατοικίας του παιδιού, η αλλαγή σχολείου, μια χειρουργική επέμβαση.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί επίσης να απαγορεύσει την έξοδο του ανήλικου τέκνου από την επικράτεια της χώρας, εφόσον δεν έχει δοθεί η έγκριση και των δύο γονέων, ιδίως σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος ο ένας από τους γονείς να φύγει με το παιδί στο εξωτερικό χωρίς πρόθεση επιστροφής, κατά παράβαση των δικαιωμάτων του άλλου γονέα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο δικαστής επιλαμβάνεται της υπόθεσης, προκειμένου να ορίσει ως συνήθη διαμονή του τέκνου είτε την κατοικία ενός από τους γονείς είτε εναλλάξ την κατοικία κάθε γονέα. Εάν ως συνήθης διαμονή του τέκνου ορίζεται η κατοικία ενός από τους γονείς, ο δικαστής προβλέπει επίσης δικαίωμα επικοινωνίας και διανυκτέρευσης ή απλό δικαίωμα επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της ημέρας προς όφελος του άλλου γονέα.

Σε περίπτωση κινδύνου για το παιδί, ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει ότι ο γονέας που έχει το δικαίωμα επικοινωνίας θα συναντά το τέκνο σε χώρο συνάντησης, δηλαδή σε ουδέτερο τόπο υποδοχής υπό την επίβλεψη επαγγελματιών. Πρόκειται συνήθως για ειδικά διαμορφωμένο χώρο με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων είναι επίσης αρμόδιος για τον καθορισμό της συνεισφοράς στη συντήρηση και την εκπαίδευση του τέκνου που οφείλει να καταβάλλει ο γονέας ο οποίος δεν αναλαμβάνει την καθημερινή φροντίδα του παιδιού. Στις περισσότερες περιπτώσεις, πρόκειται για διατροφή που καταβάλλει κάθε μήνα ο ένας γονέας στον άλλο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Εάν ο δικαστής ορίσει ως συνήθη διαμονή του τέκνου την κατοικία ενός από τους γονείς, ο άλλος γονέας εξακολουθεί, εκτός εάν αποφασιστεί διαφορετικά, να ασκεί τη γονική μέριμνα από κοινού με τον γονέα που έχει την επιμέλεια, ακόμα και στην περίπτωση που δεν φιλοξενεί το παιδί στην κατοικία του. Και οι δύο γονείς πρέπει να συνεχίσουν να λαμβάνουν από κοινού όλες τις σημαντικές αποφάσεις. Σε περίπτωση διαφωνίας, πρέπει να προσφύγουν στον δικαστή. Εάν το συμφέρον του τέκνου το επιβάλλει, ο δικαστής μπορεί να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον έναν από τους δύο γονείς. Αυτό μπορεί να αποφασιστεί σε περίπτωση που ένας από τους γονείς επιδεικνύει ανικανότητα, έλλειψη ενδιαφέροντος και αδυναμία επικοινωνίας με το τέκνο ή σε περίπτωση συστηματικής παρεμπόδισης της επικοινωνίας του με το τέκνο, εφόσον το συμφέρον του παιδιού απαιτεί ταχεία λήψη αποφάσεων.

Ο γονέας που στερείται την άσκηση της γονικής μέριμνας διατηρεί το δικαίωμα εποπτείας της ανατροφής του τέκνου και πρέπει να ενημερώνεται για τις σημαντικές επιλογές που το αφορούν.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Η έννοια της «επιμέλειας του τέκνου» καταργήθηκε από το γαλλικό οικογενειακό δίκαιο το 1987.

Η έννοια της «κοινής επιμέλειας» μπορεί να ερμηνευτεί στο γαλλικό δίκαιο, είτε, υπό την ευρεία έννοια, ως η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, είτε, υπό τη στενότερη έννοια, ως ο καθορισμός της διαμονής ενός τέκνου εναλλάξ στην κατοικία κάθε γονέα (μερικές φορές γίνεται λόγος για «εκ περιτροπής επιμέλεια», ωστόσο, ο εν λόγω όρος δεν είναι νομικά σωστός και αντ' αυτού πρέπει να χρησιμοποιείται η διατύπωση «εκ περιτροπής διαμονή»).

Κατά κανόνα, οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί ο δικαστής. Η αρχή της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας έχει κατοχυρωθεί από το γαλλικό δίκαιο. Προβλέπεται ότι και οι δύο γονείς συμμετέχουν ισότιμα στη ζωή και την ανατροφή του τέκνου και του παρέχουν τη φροντίδα που χρειάζεται σε καθημερινή βάση.

Η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας συνεπάγεται ότι οι γονείς λαμβάνουν μαζί όλες τις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν το τέκνο.

Οι γονείς μπορούν επίσης να φιλοξενούν το παιδί εναλλάξ στις αντίστοιχες κατοικίες τους κάθε δεύτερη εβδομάδα. Αυτό προϋποθέτει οι κατοικίες τους να είναι κοντά και οι γονείς να έχουν καλή επικοινωνία μεταξύ τους. Η εκ περιτροπής διαμονή δεν επιβάλλει απαραίτητα ισότιμη κατανομή χρόνου.

Συχνά, οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, αλλά ως συνήθης διαμονή του παιδιού ορίζεται η κατοικία ενός εκ των δύο γονέων με τον άλλο γονέα να χαίρει δικαιώματος επικοινωνίας και διανυκτέρευσης.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων είναι ο δικαστής που έχει την αρμοδιότητα να αποφαινεται σε θέματα γονικής μέριμνας. Μπορεί να επιληφθεί υπόθεσης είτε με απλή αίτηση που υποβάλλεται στη γραμματεία, από κοινού ή από έναν μόνο διάδικο, είτε με κλήση από δικαστικό επιμελητή.

Η διαδικασία είναι προφορική και η εκπροσώπηση από δικηγόρο δεν είναι υποχρεωτική. Οι διάδικοι έχουν τη δυνατότητα να επικουρούνται ή να εκπροσωπούνται από δικηγόρο.

Η αίτηση πρέπει να αναφέρει το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση των διαδίκων ή, κατά περίπτωση, την τελευταία γνωστή διεύθυνση του εναγόμενου.

Περιλαμβάνει επίσης το αντικείμενο της αίτησης και συνοπτική έκθεση των λόγων υποβολής της. Η αίτηση φέρει ημερομηνία και την υπογραφή του προσώπου που την υποβάλλει ή του δικηγόρου του.

Ο γονέας που προσφεύγει στον δικαστή πρέπει να προσκομίσει:

– πλήρες αντίγραφο της ληξιαρχικής πράξης γέννησης κάθε τέκνου το οποίο αφορά η αίτηση

– τις προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις, κατά περίπτωση

– αντίγραφο του δελτίου ταυτότητάς του

– δικαιολογητικό κατοικίας (απόδειξη καταβολής ενοικίου, λογαριασμός ηλεκτρικού ρεύματος κ.λπ.)

και ανάλογα με το είδος της αίτησής του: αντίγραφο του τελευταίου εκκαθαριστικού σημειώματος φόρου εισοδήματος, της τελευταίας δήλωσης εισοδήματος, των τριών τελευταίων εκκαθαριστικών σημειωμάτων μισθοδοσίας, των δικαιολογητικών είσπραξης κοινωνικών παροχών κ.λπ.

Το ζήτημα των όρων άσκησης της γονικής μέριμνας μπορεί επίσης να εξεταστεί στο πλαίσιο διαζυγίου. Στην περίπτωση συναινετικού διαζυγίου, οι γονείς πρέπει να συμφωνούν σε όλα. Επίσης, ο καθένας πρέπει να εκπροσωπείται από δικηγόρο. Μετά από περίοδο περίσκεψης, η συμφωνία διαζυγίου κατατίθεται στο αρχείο συμβολαιογράφου, γεγονός που την καθιστά εκτελεστή. Εάν ένα τέκνο ζητήσει ακρόαση, το διαζύγιο καθίσταται δικαστικό και επιλαμβάνεται δικαστής ή πρόσωπο που ορίζει ο δικαστής.

Τα υπόλοιπα είδη διαζυγίου εκδίδονται από τον δικαστή. Η παράσταση δικηγόρου είναι υποχρεωτική.

Σε κάθε περίπτωση, ο ανήλικος που έχει ικανότητα διάκρισης έχει το δικαίωμα ακρόασης.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Όταν το δικαστήριο επιλαμβάνεται κατόπιν υποβολής αίτησης, η γραμματεία κλητεύει τον εναγόμενο στο ακροατήριο με συστημένη επιστολή με απόδειξη παραλαβής εντός δεκαπέντε ημερών από την κατάθεση της αίτησης.

Ωστόσο, σε περίπτωση που η αίτηση αναφέρει ότι η διεύθυνση του εναγόμενου είναι η τελευταία γνωστή διεύθυνση, η γραμματεία καλεί τον αιτούντα να προβεί σε επίδοση.

Η γραμματεία ενημερώνει με κάθε πρόσφορο μέσο τον αιτούντα σχετικά με τον τόπο, την ημέρα και την ώρα διεξαγωγής της ακρόασης.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί επίσης να αποφαινεται σε θέματα γονικής μέριμνας στο πλαίσιο διαδικασίας διαζυγίου (βλ. διαζύγιο).

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων ασκεί καθήκοντα δικαστή ασφαλιστικών μέτρων σε επείγουσες περιπτώσεις. Μπορεί να επιληφθεί στο πλαίσιο επείγουσας διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων με κλήση. Εξετάζει την υπόθεση κατ' αντιμωλιαν των διαδίκων, στο πλαίσιο ακρόασης, και εκδίδει απόφαση με τη μορφή διαταγής που δεν έχει επί της ουσίας ισχύ δεδικασμένου. Η διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων παρέχει τη δυνατότητα να ζητηθεί από τον δικαστή η ταχεία έκδοση προσωρινών μέτρων εν αναμονή της απόφασης επί της ουσίας. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ως εκ τούτου, καθιστά δυνατή την πρόσπιση των δικαιωμάτων.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να διατάξει με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων όλα τα μέτρα που δεν προσκρούουν σε καμία σοβαρή αντίκρουση ή τα οποία δικαιολογούνται από την ύπαρξη διαφοράς. Δεδομένου ότι πρόκειται αποκλειστικά για προσωρινά μέτρα, η εν λόγω διαδικασία χρησιμοποιείται σπάνια.

Σε περιπτώσεις δεδόντως αιτιολογημένης επείγουσας κατάστασης, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων, ο οποίος επιλαμβάνεται κατόπιν αίτησης, μπορεί να επιτρέψει την εκδίκαση της υπόθεσης ορίζοντας ημερομηνία ακρόασης εντός σύντομου χρονικού διαστήματος. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής αποφαινεται επί της ουσίας, αλλά οι προθεσμίες συντομεύονται. Πρόκειται για διαδικασία που εφαρμόζεται πολύ συχνά.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί επίσης να επιληφθεί με την ταχεία διαδικασία επί της ουσίας στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο (σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου η εν λόγω διαδικασία αφορά τις παράνομες μετακινήσεις των τέκνων). Επιλαμβάνεται της υπόθεσης με κλήση και, στη συνέχεια, εκδίδει απόφαση επί της ουσίας σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση αυτή, δεν χρειάζεται να δικαιολογηθεί το επείγον της υπόθεσης. Η ίδια η φύση της διαδικασίας απαιτεί να οριστεί σύντομα ημερομηνία.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί επίσης να επιληφθεί επείγοντως σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, σύμφωνα με τα άρθρα 515-9 και επόμενα του αστικού κώδικα, προκειμένου να εκδώσει εντολή προστασίας. Σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να εκδώσει την απόφασή του εντός προθεσμίας έξι ημερών από τον ορισμό της ημερομηνίας ακρόασης (νόμος της 28ης Δεκεμβρίου 2019). Το εν λόγω μέτρο προστασίας αποσκοπεί στην προστασία των συζύγων ή πρώην συζύγων, που υπήρξαν θύματα σωματικής ή ψυχολογικής βίας, καθιστώντας δυνατή την απαγόρευση κάθε επαφής μεταξύ τους και, εάν κριθεί απαραίτητο, μεταξύ του/της συζύγου ή του/της πρώην συζύγου και των παιδιών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, ο δικαστής διατάσσει επίσης τα μέτρα που αφορούν την άσκηση της γονικής μέριμνας των τέκνων. Ειδικότερα, μπορεί να αποφασίσει να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας αποκλειστικά στον γονέα που υπήρξε θύμα βίας, να στερήσει από τον βίαιο γονέα την άσκηση του δικαιώματος επικοινωνίας και διανυκτέρευσης ή να ορίσει υπέρ αυτού περιορισμένο δικαίωμα επικοινωνίας σε χώρο συνάντησης.

12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας;

Τα δικαστικά έξοδα (αμοιβή δικηγόρου, έξοδα του δικαστικού επιμελητή, κοινωνική έρευνα κ.λπ.) μπορούν να αναληφθούν από το γαλλικό κράτος. Το ευεργέτημα πενίας χορηγείται στους διαδίκους βάσει εισοδηματικών κριτηρίων. Μπορεί να καλύψει το σύνολο των δικαστικών εξόδων ή μόνο ένα μέρος αυτών ανάλογα με τα εισοδήματα του αιτούντος και τον αριθμό των συντηρούμενων από αυτόν προσώπων. Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί στο γραφείο δικαστικής αρρώγης του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της υπόθεσης.

13 Είναι δυνατή η άσκηση ένδικου μέσου κατά απόφασης για τη γονική μέριμνα;

Οι αποφάσεις του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων υπόκεινται σε έφεση εντός προθεσμίας ενός μηνός, με εξαίρεση τις αποφάσεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 481-1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας (ταχεία διαδικασία επί της ουσίας για τις παράνομες μετακινήσεις) οι οποίες υπόκεινται σε έφεση εντός προθεσμίας 15 ημερών.

Οι διατάξεις του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων υπόκεινται σε έφεση εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών (διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, εντολή προστασίας).

Η κατ' έφεση διαδικασία είναι γραπτή και η εκπροσώπηση από δικηγόρο είναι υποχρεωτική. Διεξάγεται ενώπιον του εφετείου (Cour d'appel).

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι αποφάσεις του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων σχετικά με τη γονική μέριμνα είναι αυτοδικαίως προσωρινά εκτελεστές.

Στην περίπτωση μη εκτέλεσης απόφασης του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων σχετικά με τη γονική μέριμνα, όπως για παράδειγμα εάν ένας από τους γονείς έχει δικαίωμα επικοινωνίας και διανυκτέρευσης και ο άλλος γονέας τον εμποδίζει να ασκήσει το εν λόγω δικαίωμα, ο γονέας του οποίου τα δικαιώματα καταπατώνται μπορεί να υποβάλει έγκληση στον αρμόδιο εισαγγελέα (procureur de la République) του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του τέκνου. Η παρεμπόδιση του άλλου γονέα στην άσκηση του δικαιώματος επικοινωνίας και διανυκτέρευσης αποτελεί ποινικό αδίκημα μη παράδοσης ανήλικου τέκνου που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης ενός έτους και πρόστιμο 15 000 ευρώ.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να συνδυάσει τα μέτρα που επιβάλλει με χρηματική ποινή. Μπορεί, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να επιβάλλει χρηματική ποινή, προκειμένου να διασφαλίσει την εκτέλεση της απόφασής του. Εάν οι περιστάσεις το απαιτούν, μπορεί επίσης να συνδυάσει με χρηματική ποινή την απόφαση που εκδόθηκε από άλλον δικαστή, καθώς και τη γονική συμφωνία που διαπιστώθηκε στη συμφωνία συναινετικού διαζυγίου.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί επίσης, όταν ένας γονέας παρεμποδίζει σκόπιμα, κατά τρόπο σοβαρό ή επανειλημμένο, την εκτέλεση μιας απόφασης, μιας συμφωνίας συναινετικού διαζυγίου που έχει τη μορφή ιδιωτικής πράξης προσυπογεγραμμένης από δικηγόρους και κατατεθειμένης στο αρχείο συμβολαιογράφου ή μιας επικυρωμένης συμφωνίας που ορίζει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας, να καταδικάσει τον εν λόγω γονέα σε αστικό πρόστιμο του οποίου το ύψος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10 000 ευρώ.

Τέλος, κατόπιν αιτήματος του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων ή του ενδιαφερόμενου γονέα, ο αρμόδιος εισαγγελέας (procureur de la République) μπορεί να ζητήσει, κατ' εξαίρεση, τη συνδρομή των οργάνων της δημόσιας τάξης, προκειμένου να διασφαλίσει την εκτέλεση απόφασης του δικαστή, συμφωνίας συναινετικού διαζυγίου ή επικυρωμένης συμφωνίας που ορίζει τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας, όπως για παράδειγμα την άσκηση δικαιώματος επικοινωνίας και διανυκτέρευσης.

Επομένως, ανάλογα με την περίπτωση, πρέπει να απευθυνθείτε είτε στον αρμόδιο εισαγγελέα (procureur de la République) είτε στον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων που εξέδωσε την απόφαση.

15 Τι πρέπει να πράξω για να επιτύχω την αναγνώριση και εκτέλεση σε αυτό το κράτος μέλος απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους;

Οι αποφάσεις σχετικά με τη γονική μέριμνα που εκδίδονται από δικαστήριο κράτους μέλους αναγνωρίζονται και εκτελούνται στη Γαλλία χωρίς να απαιτείται διαδικασία κήρυξης της εκτελεστότητας.

Ωστόσο, η άμεση εκτελεστότητα δεν προσδίδεται σε όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, αλλά μόνο στις αποφάσεις που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας και τις αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή του τέκνου. Κατά κανόνα, πρέπει να υποβάλλονται τα πιστοποιητικά που προβλέπονται στον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα. Για τις λοιπές αποφάσεις γονικής μέριμνας, απαιτείται κήρυξη της εκτελεστότητας που προσδόθηκε βάσει του αντίστοιχου πιστοποιητικού.

Οι αιτήσεις για την αναγνώριση ή κήρυξη της εκτελεστότητας, στο έδαφος της Γαλλικής Δημοκρατίας, των αλλοδαπών εκτελεστών τίτλων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας υποβάλλονται στη Γαλλία στον πρόεδρο του πρωτοδικείου (tribunal judiciaire) ή στον αντιπρόσωπό του (άρθρο 509-2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Για τις αιτήσεις που υποβάλλονται ενώπιον του δικαστή δεν απαιτείται εκπροσώπηση από δικηγόρο.

16 Σε ποιο δικαστήριο αυτού του κράτους μέλους πρέπει να προσφύγω κατά της αναγνώρισης απόφασης γονικής μέριμνας που εκδόθηκε από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους; Ποια διαδικασία ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση;

Σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει «την έκδοση απόφασης για την αναγνώριση ή μη αναγνώριση της απόφασης».

Στη Γαλλία, η αίτηση για την έκδοση απόφασης για τη μη αναγνώριση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα που έχει εκδοθεί από δικαστήριο άλλης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να υποβληθεί ενώπιον του προέδρου του πρωτοδικείου ή του αντιπροσώπου του.

Η αίτηση μπορεί να γίνει δεκτή μόνο για τους εξής λόγους:

- Αν η απόφαση δεν συμμορφώνεται με την ουσιαστική δημόσια τάξη του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, λαμβάνοντας υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού·
- Αν δεν υπήρξε ακρόαση του τέκνου, σε περίπτωση που η ακρόαση αποτελεί μέρος των θεμελιωδών οικονομικών αρχών του κράτους μέλους αναγνώρισης. Αν δεν έγιναν σεβαστά τα δικαιώματα άμυνας
- Αν η απόφαση παραβιάζει την άσκηση της γονικής μέριμνας·
- Αν είναι ασυμβίβαστη με μεταγενέστερη απόφαση που έχει εκδοθεί είτε στο κράτος αναγνώρισης, είτε σε άλλο κράτος μέλος είτε σε τρίτο κράτος, εφόσον η απόφαση αυτή συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος αναγνώρισης·
- Αν η απόφαση δεν συμμορφώνεται με τη διαδικασία τοποθέτησης.

Μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά της απόφασης του προέδρου του πρωτοδικείου.

17 Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες γονικής μέριμνας όταν το παιδί ή οι γονείς δεν διαμένουν σε αυτό το κράτος μέλος ή έχουν διαφορετικές ιθαγένειες;

Εάν υφίσταται στοιχείο αλλοδαπότητας (διαμονή στο εξωτερικό, ενός εκ των δύο διαδίκων ή του τέκνου, αλλοδαπή ιθαγένεια), πρέπει πρώτα να εξεταστεί εάν τα γαλλικά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία.

Σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία των γαλλικών δικαστηρίων.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, εάν η συνήθης διαμονή του τέκνου βρίσκεται στη Γαλλία, τα γαλλικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να αποφαινούνται σχετικά με τις αιτήσεις που αφορούν τη γονική μέριμνα.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1 του ίδιου κανονισμού, εάν τα γαλλικά δικαστήρια έχουν αρμοδιότητα να αποφασίζουν για την αίτηση διαζυγίου των συζύγων, είναι επίσης αρμόδια να αποφαινούνται σχετικά με τις αιτήσεις που αφορούν τη γονική μέριμνα, εφόσον οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα και έχουν ρητώς αποδεχτεί την αρμοδιότητα των γαλλικών δικαστηρίων και εφόσον αυτή είναι προς το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 3 του προαναφερθέντος κανονισμού, τα δικαστήρια κράτους μέλους είναι επίσης αρμόδια σε θέματα γονικής μέριμνας σε διαδικασίες εκτός από αυτές που προβλέπονται στην παράγραφο 1, εφόσον το παιδί έχει στενή σχέση με αυτό το κράτος μέλος, λόγω, ιδίως, του ότι ένας εκ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος ή το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, και η αρμοδιότητα των εν λόγω δικαστηρίων έχει γίνει ρητώς ή κατ' άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας κατά την ημερομηνία που επελήφθη το δικαστήριο και η αρμοδιότητα είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Μπορεί επίσης να υπάρξει παρέκταση της αρμοδιότητας των δικαστηρίων του τόπου της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού, σε περίπτωση που το παιδί μετακόμισε σε άλλο κράτος μέλος μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες και η διαφορά αφορά την τροποποίηση του δικαιώματος επικοινωνίας.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, όταν δεν μπορεί να διαπιστωθεί η συνήθης διαμονή του παιδιού και δεν μπορεί να προσδιοριστεί η αρμοδιότητα δυνάμει του άρθρου 12, αρμόδια είναι τα γαλλικά δικαστήρια, εφόσον το παιδί βρίσκεται σε γαλλικό έδαφος και δεν μπορεί να διαπιστωθεί η συνήθης διαμονή του (παιδιά πρόσφυγες ή εκτοπισμένα παιδιά).

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μια άλλη διεθνής σύμβαση ή το γαλλικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο μπορεί επίσης να εφαρμοστεί και, ως εκ τούτου, τα γαλλικά δικαστήρια να δεχτούν ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία.

Σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο

Εν προκειμένω, η Γαλλία εφαρμόζει το άρθρο 15 της σύμβασης της Χάγης της 19ης Οκτωβρίου 1996 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων όσον αφορά την προστασία των παιδιών. Ως εκ τούτου, με την επιφύλαξη τυχόν εξαιρέσεων που προβλέπονται στη σύμβαση, το δικαστήριο που έχει αρμοδιότητα να αποφαινεται σε θέματα γονικής μέριμνας εφαρμόζει το δικαίό του.

Κατά συνέπεια, εάν τα γαλλικά δικαστήρια είναι αρμόδια για θέματα γονικής μέριμνας, εφαρμόζεται το γαλλικό δίκαιο (το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή).

Κατ' εξαίρεση, θα εφαρμόζεται το δίκαιο που συνδέεται στενά με την υπόθεση, εάν το επιβάλλει η προστασία του ανηλίκου.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [Η Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

This webpage is part of an EU quality network

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/08/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.